

Jaarverslag 2022 van de Cliëntenraad Participatiewet Tiel

In 2021 begonnen we ons jaarverslag met terugkijken naar de coronaperiode. Nu in 2023, lijkt geconfronteerd worden met corona slechts een boze droom, waar we niet te veel aan herinnerd willen worden. Wie corona heeft gehad, wie nog steeds de gevolgen van longcovid ervaart, wie naasten door corona heeft verloren, kijkt daar allicht heel anders naar.

2022 is het jaar van gemeenteraadsverkiezingen en een nieuw college. Toen raads- en commissieleden op 30 maart benoemd waren, hebben wij ze gefeliciteerd en onze diensten aangeboden. Met de installatie van een nieuwe raad en daarna de vorming van een college begint ook voor de Cliëntenraad een nieuwe periode. Dat leek aanvankelijk een probleem op te leveren. De leden zouden herbenoemd moeten worden, maar dat was in 2018 ook al gebeurd. Uit nader onderzoek bleek dat een aantal leden in 2014 of daarna benoemd of herbenoemd is op grond van art 2 lid 5 van de Verordening cliëntenparticipatie WWB en WIJ Tiel die van kracht was vanaf 6 maart 2010. In 2018 zijn zij benoemd (en niet herbenoemd) op grond van art. 2 lid 5 van Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet gemeente Tiel die van kracht was vanaf 23 februari 2016. De benoeming in 2022 is voor oude leden een herbenoeming en geen tweede herbenoeming. Hoe kon zo'n fout ontstaan en hoe komt het dat leden van de Cliëntenraad die niet gezien hebben? Ambtelijk is teruggegrepen op de laatste verordening. Leden van de Cliëntenraad kijken gewoonlijk niet of alle regels wel goed zijn toegepast, zeker niet als ze benoemd zijn. Overigens wordt in de Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet Tiel de mogelijkheid van drie zittingstermijnen beschreven. Die regel is er destijds ingekomen om problemen met vacatures te voorkomen. Aanvulling van het aantal leden vindt meestal plaats vanuit het eigen netwerk. Acties nieuwe leden binnen te halen hebben meestal weinig effect, met één uitzondering: op [AktiefinTiel.nl](https://www.aktiefintiel.nl) is een oproep geplaatst. Die is door nogal wat mensen gezien, maar die leidde niet tot aanmeldingen. De medewerker van het Vrijwilligersplatform heeft de oproep op Facebook geplaatst en dat heeft wel geleid tot de aanmelding van een nieuw lid. In 2022 is er nog een bijgekomen en in 2023 weer een. Eind 2021 heeft een lid zijn lidmaatschap beëindigd vanwege het beëindigen van haar vrijwilligerswerkzaamheden voor Vluchtelingenwerk. Eind 2022 vond een lid, jarenlang onze penningmeester, dat het na al die jaren wel genoeg was en heeft het lidmaatschap beëindigd. Binnen de Cliëntenraad is er nog wel de gedachte geweest de afdeling communicatie te vragen iets over ons op de site te zetten, maar dat had in relatie tot de opvang van Oekraïners geen prioriteit.

In de afgelopen collegeperiode hebben we met twee wethouders van doen gehad: degene die gaat over de lokale uitvoering van de Participatiewet en degene die gaat over Werkzaam, vluchtelingen.

Van de tweede wethouder hebben we in onze vergadering van maart afscheid genomen. Er is teruggekeken naar gebrek aan medewerking, aan begrip binnen het algemeen bestuur van Werkzaam en veranderde verhoudingen, zeker na het uitbrengen van het rapport Berenschot. In die bijeenkomst van maart zijn de grote lijnen geschetst van de opvang van statushouders die na 1 januari 2022 in Nederland zijn gekomen.

Minimabeleid- schuldhulpverlening

In 2017 is de Nota minimabeleid vastgesteld. Daarin is gekozen voor een viertal pakketten voor mensen met een laag inkomen. In 2017 is ook het Beleidsplan schuldhulpverlening 2018-2021 vastgesteld. Dat beleid werd destijds mede gevoed door de bijeenkomsten over schuldhulpverlening waarbij diverse organisaties betrokken waren. In 2022 is begonnen met

de evaluatie van het minimabeleid. Ook hierbij vindt een brede evaluatie plaats. Daarvoor heeft de gemeente Bureau Kwiz ingeschakeld. Met dat bureau heeft ook een afvaardiging van de Cliëntenraad een gesprek gehad. Bij de bespreking van die evaluatie hebben wij een aantal wensen geuit, die in het uiteindelijke beleidsplan minimabeleid-schuldhelpverlening zeker meegenomen zullen worden. In de evaluatie van Kwiz is vastgesteld dat er geen jaarplan voor het minimabeleid was. Dat is juist en daarom is ook niet gevraagd. Waar wel om gevraagd is door de Cliëntenraad, is een jaarplan voor schuldhelpverlening, omdat wij niet wilden dat het beleidsplan schuldhelpverlening 2018-2021 eenzelfde weg zou volgen als dat van 2013-2016, namelijk in de 1a. Die jaarplannen voor schuldhelpverlening hebben goed gewerkt. Daar is in de evaluatie van Kwiz onvoldoende aandacht voor.

Energietoeslag

Door o.a. de oorlog in Oekraïne, de boycot van Russische fossiele brandstoffen stegen de energielasten fors. Voor mensen met een minimuminkomen en een slecht geïsoleerde woning werden die lasten in het tweede deel van 2022 een groot probleem. De rijksoverheid creëerde de energietoeslag voor minima. Om de uitvoeringskosten zo laag mogelijk te houden is gedacht aansluiting te zoeken bij Gezondverzekerd.nl Die heeft een leuke app ontwikkeld, maar die was in de praktijk slecht hanteerbaar. Bij Dynamiek (en dus ook bij de Formulierenhulp) werd al snel gekozen voor de papieren aanvraag. Het succes van de energietoeslag was groot: 95 % heeft er gebruik van gemaakt. Bij de Formulierenhulp (maar dat zal bij Sociale poort niet anders zijn) werd regelmatig gevraagd of je het bedrag terug moest betalen, als je lagere energiekosten had. Met de gestegen energiekosten hadden veel organisaties opvattingen over wat het eerst moest gebeuren en daarbij werd gekozen voor de middellange termijn (probleem van doorwaaiwoningen aanpakken). De Cliëntenraad heeft steeds aandacht gevraagd voor het betalen van de energierekening, dus voor de korte termijn.

Voor de langere termijn doet Energie vitaal uitstekend werk op haar locatie met adviezen over en maatregelen voor energiebesparing. Ze wacht niet af, maar zoekt de mensen op, o.a. bij Werkzaak in Geldermalsen is dat gebeurd en bij het Clubhuis in Tiel-Oost.

Slachtoffers toeslagenaffaire

In 2021 hebben we een fysiek gesprek gehad met de lokale projectleider Toeslagenaffaire. In 2022 heeft er een digitale ontmoeting plaats gehad. De acute nood lijkt inmiddels te verminderen, maar het probleem op de langere termijn en ook de behoefte aan psychische ondersteuning blijft.

Het beëindigen van de Fraude Signalerings Voorziening heeft ertoe geleid dat nogal wat mensen met een 'verkeerde' achternaam of een niet-Nederlandse geboorteplaats een brief kregen dat ze niet als fraudeur werden gezien. Bij de Formulierenhulp komt het te vaak voor dat cliënten een brief van de Belastingdienst/ van Toeslagen niet durven te openen vanwege traumatische ervaringen in het recente verleden.

Klantgroep 4

Het onderwerp klantgroep 4 heeft bij Werkzaak en de gemeente niet tot veel voortgang geleid. Begin 2023 legt het ab van Werkzaak een aantal opties voor, waarvan gemeenten en dus ook cliëntenraden wat kunnen vinden.

Vluchtelingen

Na diverse keren uitgesteld te zijn werd per 1 januari 2022 de nieuwe Wet inburgering van kracht. Op papier was het een enorme verbetering: de gemeente kreeg een nadrukkelijker rol. Wat minder geslaagd werd gevonden, ook door de Cliëntenraad, was het niet meedoen van Vluchtelingenwerk. Daar is door veel personen voor gewaarschuwd, ook door het lid van de Cliëntenraad. In de vergadering van april heeft de beleidsmedewerker voor vluchtelingenopvang verteld hoe hij dacht dat het in de praktijk zou gaan werken. Bij Mozaïek en de

Formulierenhulp bij Dynamiek had men andere ervaringen. Wat Vluchtelingenwerk in het verleden deed, zou door Sociom opgepakt moeten worden. In de vergadering van oktober beschreef de beleidsmedewerker de situatie van de afgelopen tijd: vergrote instroom (twee keer zoveel als in 2018), ziekte bij personeel Sociom, een weinig gelukkige start (geen goed ict-systeem, personeelsprobleem bij Regio Rivierenland en geen mensen te vinden), IND en Duo die nog niet klaar zijn voor de gewijzigde situatie, veel wisselingen, verschillende organisaties. De oplossing wordt gezocht in beter overleg en duidelijke uitvoeringsafspraken. Heeft dat gewerkt? Voor een deel. Inburgeraars van na 1-1-2022 worden na de zomer beter bediend, maar dat betekent niet dat ze niet regelmatig een beroep op de Formulierenhulp doen. In het verleden bleef Vluchtelingenwerk nog een aantal jaren statushouders helpen o.a. met juridische problemen. Dat is nu verdwenen. Toch is die hulp nodig voor degenen die hun verblijfsvergunning willen verlengen.

Een aparte categorie vormen de Oekraïners die huis en haard hebben verlaten. Daar heeft de Cliëntenraad niet veel bemoeienis mee, maar de ambtelijke organisatie wel, zeker in de beginfase.

Formulierenhulp

Vanaf 2004 helpt de Cliëntenraad cliënten met het invullen van allerlei formulieren. Tot eind 2016 gebeurde dat op dinsdag- en donderdag in Beursplein Rivierenland. Vanaf 2017 tot april 2018 in kantoorruimte ten behoeve van de aanpak van de Hertogenwijk in de Graaf Waltgerlaan. Omdat het huurcontract niet werd verlengd, is gezocht naar een oplossing en die werd gevonden bij Dynamiek, waardoor er sprake was van Formulierenhulp bij Dynamiek (verzorgd door de Cliëntenraad op dinsdag) en Formulierenhulp van Dynamiek (verzorgd door een vrijwilliger van Mozaïek op donderdag). Net voor de zomer van 2022 beëindigde de vrijwilliger van Mozaïek haar activiteiten, waarna na de zomer de Cliëntenraad twee maanden beide dagen invulde. Bij Dynamiek werd intussen gezocht naar een opvolger van de vertrokken vrijwilliger en die werd gevonden in een vroegere vrijwilliger van Vluchtelingenwerk. In 2022 is het werk van Formulierenhulp niet intenser geworden. Wel zijn er meer vragen over Belastingdienst en Toeslagen. Die kunnen over het algemeen naar tevredenheid beantwoord worden. Soms is telefonisch contact met de Belastingdienst/Toeslagen nodig. Daarvoor is wel een goed gekozen belmoment nodig.

Ten slotte:

recent is de Ombudsman in Tiel geweest. Die heeft allerlei goede adviezen gegeven. Een daarvan is: benut het advies van adviesraden. Daar hebben we met dit college niet over te klagen. De goede verstandhouding wordt mede begunstigd door de aanwezigheid van een goede contactambtenaar.